

Innhald

Innleiing	2
MÅ vere på plass	3
BØR også bruke	4
KAN vere lurt	5
Oversikt over kommunale digitale lisensar	6
Oppfølging av elev med lese- og skrivevanskar	7
Andre viktige punkt	9

Innleiing

I Dysleksi Norge si kriterieliste for å vere dysleksivenleg skule står det i #4:

Skulen har eit tilbod om læremiddel som sikrar at alle elevar har tilgang til alt fagstoff. Skulen har gode rutiner for bruk av lese- og skrivestøttande teknologi, digitale lærebøker og/eller lydbøker. Skulen har rutiner for korleis dei elevane som treng kompensering får opplæring, oppfølging og tilgang til dette.

Denne planen inneheld ei oversikt over kva punkt som **må**, **bør** og **kan** vere i bruk på skulane for at dette kriteriet skal følgjast på ein god måte i kommunen vår, inkludert døme på gode verktøy som hjelper oss til å oppnå dette. Det er viktig at dette er eit levande dokument som kan reviderast når nye verktøy og arbeidsmåtar dukkar opp. Dokumentet skal då helst bli delt og brukt i digital versjon, slik at lenkjene fungerer.

Oversikt over dei kommunale lisensane og skjema for oppfølging av elev ligg også ved.

Lykke til med dette viktige arbeidet!

ÅLESUND
KOMMUNE

MÅ vere på plass

- **Høve til å nytte talesyntese, ordprediksjon og ordoppslag.**

Døme på gode verktøy:

- [Lingdys Pluss](#) / [Lingdys Skole](#)
- [Engasjerende leser](#) i ulike Microsoft-produkt.
- [Skoleskrift 2](#), STL+-app for dei yngste.
- [Ordprediksjon i Word](#)
- [Clarify ordlister](#)
- [Microsoft Office Lense](#) og [Lingdys Lesevenn](#) for å ta bilete av trykt skrift og få dette opplese.

- **Lydstøtte i ulike digitale læremiddel og bibliotek.**

Til dømes:

- [Skolelydbok.no](#) / [nlb.no](#) / Appane [Lydhør](#) og [Maneno](#). Både lærebøker og skjønnlitterære bøker med innlese lyd. Samme innlogging for desse verktøya.
- [Salaby](#)
- [Skolen](#)
- [Lexplore](#)
- [Bookbites](#)
- [Brettboka barneskule](#)
- [Brettboka ungdomsskule](#)
- [Unibok](#) (ungdomsskule og vgs)
- [Smartbok](#)

- ⇒ **Kartleggingsverktøy og lesetreningsprogram.**

Til dømes:

- [Dysmate](#) (screening og oppfølgingstestar)
- [Logos](#) (Sertifisert testing)
- [SOL](#) (Systematisk observasjon av lesing) i [Conexus Engage](#)
- [ORF kartlegging av leseutvikling](#) for 2.-5. trinn, knytt til Conexus Engage.
- [Kartleggeren](#) (norsk, engelsk og matematikk for 5.-10. kl.)
- [iMAL](#) (bokstavinnlæring og kartlegging)
- [På sporet ABC](#) (lesetrening)
- [GraphoGame](#) (adaptiv app for lesetrening)
- [Tempolex](#) (Repetert leseøving, 10-ordslister)
- [Relemo](#) (Repetert lesing, logg inn [her.](#))

⇒ **Alle lærarar må leggje til rette alt skriftleg arbeid i høve dei rettane som elevane har, og særleg i høve testar og eksamen.**

(Frå #9 i kriteria for dysleksivenlege skular)

Skulen gir elevane

- Rett til å bruke lese- og skriveteknologi i alt skriftleg arbeid.
- Rett på tilpassa lekser.
- Rett til å vise kompetansen sin munnleg, der det er mogleg.
- Rett til å bruke digitale lærebøker /lydbøker i alle fag.
- Rett til utvida tid på prøver /eksamen.
- Rett til å få oppgåver opplese.

BØR også bruke

⇒ **Verktøy til å øve på Touch-metoden.**

Til dømes:

- [Tastaturbo](#)
- [Sense-lang.org](#)
- [Skrivhurtigt.dk](#)

⇒ **Audiovisuelle verktøy til elevarbeid, meir enn berre rein tekst.**

Til dømes:

- [Creaza](#)
- ✓ [Cartoonist \(teikneserie/film\)](#)
- ✓ [Mindomo \(tankekart/ presentasjon\)](#)
- ✓ [Audio Editor \(lydinnspeiling\)](#)
- Power Point: Kunne [legge til lyd /video](#).
- [Book Creator](#) Lage bøker med bilete, lyd, filmklipp og tekst som kan opplesast.

⇒ **Stor og tydeleg skrift**

Storleik 14 på utdelt tekst til elevar, gjerne med Calibri eller Arial fontar.

⇒ **Dikteringsfunksjonar** på mobil, ipad, i Office-verktøy og i Lingdys.

Sjå fin forklaring frå Marianne Kufaas Sæterhaug om dette [her](#).

⇒ **Karaoke ved songtekstar**, slik at det er lettare å følgje med i teksten. Vi har kommunal lisens på [korarti.no](#), som er eit slikt verktøy.

⇒ **Helst skrive på digital tavle med trykte bokstavar, eventuelt bruke verktøy til å gjere om handskrift til digital skrift.**

- Smart Notebook
- [OneNote](#)

KAN vere lurt

- [OneNote](#) som arbeidsverktøy. Kan til dømes leggje inn lydfiler og få opplese tekst med Engasjerende leser – funksjonane.
- Sandefjordskulen sin [lesetrim](#): Høgfrekvente ord.
- [Mine ordbilder](#): App med høgfrekvente ord frå Fagbokforlaget. 50 ord gratis, elles er det ein betalingsapp.
- Det finst fleire appar for opplesing av trykt tekst. Til dømes [Prizmo Go](#) (iOS) eller [Claro ScanPen](#). Med Android er grøn versjon av Claro Scan Pen gratis.
- Det finst fleire appar eller program for talesyntese og ordprediksjon enn dei som vi har kommunal lisens på, til dømes [Vitec sine produkt](#) (IntoWords og CD-ord).
- Fleire verktøy for tankekart ut over det vi har kommunal lisens på: [Kidspiration Map](#) / [Inspiration map](#)
- [Lese fremdrift i Microsoft Teams](#). Legg lesetekst som oppgåve, ta opptak og få maskinell hjelp til vurdering av denne.
- Med [Leserettleiar / Leseveileder](#) i Engasjerende leser i OneNote, kan elevar også øve på sjølvvalde tekstar.

Oversikt over kommunale digitale lisensar

Lisensar for alle:		Klassesteg
Kikora	Matematikkverktøy for alle trinn.	1-10
Creaza: Cartoonist, Mindomo og Audio Editor	Teikneserie, tankekart, presentasjonsverktøy og lydopptak.	1-10
Lingdys Skole	Hjelpeverktøy til lesing og skriving for alle.	1-10
Lingdys Pluss	Spesialpedagogisk hjelpemiddel til dokumenterte lese- og skrivevanskar. Får støtte frå NAV.	Ved behov
Skolen (Cappelen Damm)	Alle fag, samt tverrfaglege tema.	1-10
Klassetrivsel	Skulemiljøprogram	1-10
Conexus Engage	Samanstilling av kartlegging. Inkluderer også SOL Språkkompetanse grunnleggende norsk Svømmekartlegging Relemo	1-10
Book Creator (app)	Samansett tekstsaking. Digitale bøker.	1-10
Salaby (Gyldendal)	Alle fag, samt tverrfaglege tema.	1-7
Skoleskrift 2 (app)	Skriveverktøy med lydøtte. STL-metoden.	1-3
iMAL	Bokstavinnlæring og enkle ord. Tilpassa lesetekstar.	1-2
Clarify ordlister	Nynorsk, bokmål, engelsk, tysk, fransk og spansk.	8-10
Ved påmelding får ein også høve til å nytte desse verktøya:		
Lexplore	Biblioteket der, ikkje kartlegginga. Bøker på nynorsk, bokmål og engelsk, etter ulik vanskegrad og sjanger. Med sosial interaksjon.	1-7
Kartleggeren (Fagbokforlaget)	Kartlegging innan norsk, engelsk og matematikk.	5-10
Kor Arti'	Musikkverktøy. Dysleksivenleg. Karaoke med playback og notar.	1-10
DragonBox skole	Matematikk for dei yngste, med konkretar, bøker, digital lærarlab, digitale elevoppgåver og appar.	1-4
Tempolex	Spesialpedagogisk hjelpemiddel til lesing og skriving for dei som treng det. Må ha 1:1-oppfølging med lærar.	

Oppfølging av elev med lese- og skrivevanskar

Namn:

Kva verktøy blir nytta av eleven?

Verktøy	Fått opplæring	Nyttar det på skulen	Nyttar det heime	Kommentar
Lingdys Pluss eller Skole - til opplesing - til skriving - til diktering				
Nyttar ev. anna liknande program, som IntoWords ?				
Brukar Clarify ordlister ? (Ungdomsskulane)				
Nyttar Engasjerende leser i ulike Office-produkt? Får teksten opplese og tilpassa i høve visning. Også oversetjing mellom mange språk.				
Nyttar opplesing direkte i Microsoft Edge-nettlesar ?				
Evt lasta ned og nyttar opplesing i Google Chrome nettlesar?				
Brukar appen Lingdys Lesevenn til å få bilete av tekst opplese?				
Kan å bruke Microsoft Office Lense på iOS eller Android direkte til høgtlesing av trykt tekst, med eller utan Engasjerende leser.				
Kan å lagre Microsoft Office Lense-dokument/ bilete/ tavle i OneNote, OneDrive, Word, PP eller PDF.				
Kan å nytte dikteringsfunksjonen i Word . Særleg fin når ein lurar på einskildord, eller til engelsk.				

Diktering med mobilen sin (tale til tekst).				
Verktøy	Fått opplæring	Nyttar det på skulen	Nyttar det heime	Kommentar
Taleinnspeling på mobilen sin (lydfil).				
Nyttar opplesing av tekst – innstilling på mobilen og ipaden sin?				
Nyttar ev. andre appar til opplesing av trykt tekst, som - Claro Scan Pen (gratis for Android) - Prizmo Go (betalingsapp for iOS)				
Brukar digitale lærebøker med opplesing, kva:				
Brukar skolelydbok / NLB / Lydhør m/ innlese lyd til lærebøker og skjønnlitteratur, til kva:				
Brukar lydstøtte og lesebøker med lyd i	Skolen			
	Salaby			
	Lexplore			
Brukar biblioteket sin app Bookbites? Har ulike leseinnstillingar, liknande Engasjerende lesar. Logg inn med Feide.				

Gjer tekstarbeid med talesyntese i	Skoleskrift 2				
	Book Creator				
	Creaza Cartoonist				
Verktøy		Fått opplæring	Nyttar det på skulen	Nyttar det heime	Kommentar
Kan å lage tankekart med lyd og bilete, som i	Creaza Mindomo				
	Kidspiration/ Inspiration				
Eleven kan å bruke lydinnspeiling i presentasjonsverktøy , til dømes i PowerPoint (skrivebordsversjonen).					
Øving på høgfrekvente ord , korleis?					
Brukar tastaturtrenings- program, til dømes - acm.no/tastaturbo/ - skrivhurtigt.dk - sense-lang.org					
Øver repetert lesing med	Tempolex				
	Relemo				
Andre viktige punkt					
	Ja	Nei	Delvis	Kommentar	
Lærarane legg til rette for å kunne bruke ulike hjelpemiddel i undervisninga.					
Eleven viser vilje til å bruke hjelpemidla.					
Eleven får ekstra tid ved testsituasjonar.					
Eleven får munnlege testar der det er fagkunnskapen som skal visast.					
Det blir lagt vekt på å kunne leggje fram munnlege presentasjonar av ulike tema.					

Andre kommentarar: